

Warszawa, dn. 12 października 2018 r.

Cała władza w ręce Warszawy, czyli jak rząd demontuje samorząd

1. Od listopada 2015 r. trwa nieprzerwany proces demontażu samorządności terytorialnej i ponownej centralizacji państwa. Sukces ostatnich 30 lat, podczas których dokonano olbrzymiego postępu na drodze do przekazywania obywatelom prawa do decydowania o swoich „małych ojczyznach”, jest obecnie zaprzeczany.
2. To postępujące ograniczanie władztwa samorządów dokonuje się m.in. poprzez odbieranie zadań jednostkom samorządu terytorialnego i przekazywanie ich organom administracji rządowej lub podmiotom im podległym. Uderza także brak adekwatnego finansowania przekazywanych do administracji lokalnej działań, uszczuplanie posiadanych kompetencji i uprawnień oraz zmniejszanie efektywności samorządów w imię interesów władzy centralnej.
3. Aż 9 z 11 ustaw „antysamorządowych” to inicjatywy poselskie, które nie wymagają konsultacji publicznych i otwartych debat. W ten sposób rząd rozpiął plan całkowitego demontażu Polski samorządowej na ciche akty, wykonywane przez poszczególnych posłów. Zwraca uwagę fakt, że autorami poselskich projektów ustaw antysamorządowych najczęściej są posłowie, którzy nie posiadają dużego doświadczenia parlamentarnego, w tym – legislacyjnego. Firmują oni większość projektów ustaw, przeprowadzonych przez Sejm przysłowiową ścieżką na skrót. Jasno z tego wynika, że rządowo-sejmowy sztab legislatorów PiS przygotowuje tzw. projekty poselskie, a obowiązek ich podpisywania spoczywa przede wszystkim na posłach „nowicjuszach”.
4. Dodatkowo, koalicja rządząca poprzez wykorzystywanie inicjatyw poselskich (a więc przy 9 z 11 ustaw) knebluje instytucję, która w założeniu miała przeciwdziałać tego rodzaju procesom, Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRIST). W pozostałych dwóch przypadkach rząd zignorował obowiązek konsultacji z KWRIST, czym podważył 25-letni okres partnerskiej współpracy wielu rządów z reprezentantami samorządu terytorialnego.
5. Rekordowe jest także tempo rozpatrywania tychże ustaw – podkreślamy, że partia rządząca idzie „ścieżką na skrót”, która pozwoliła uchwalić jedną z ustaw w 2 dni i aż 4 z 11 ustaw „antysamorządowych” w czasie poniżej 30 dni.
6. Poraża również skala demontażu Polski samorządowej. Odbieranie zadań publicznych i ograniczanie samodzielności samorządów w ich wykonywaniu dotyka wszystkie szczeble samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa), wszystkie organy wykonawcze (wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, starostów i zarządy powiatów oraz marszałków i zarządy województw), a także organy stanowiące (rady gmin, rady powiatów i sejmiki wojewódzkie).
7. Przed Polską najważniejsze wybory samorządowe od 1990 roku. Egzamin z dojrzałości demokracji zdadzą nie tylko samorządowcy i kandydaci, ale przede wszystkim wyborcy. To od nich będzie zależała przyszła niezależność samorządów lub ich upadek i wzmocnienie władzy centralnej kosztem władzy obywateli i tworzonych przez nich społeczności. Polska obywatelska czy Polska resortowa? Odpowiedź na to pytanie poznamy 21 października.

Najbardziej rażące przypadki odbierania zadań samorządom:

1. przejęcie przez ministra ochrony środowiska kontroli nad Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz zarządzaniem ich funduszami (większość w radach nadzorczych, podporządkowanie zarządów, narzucenie jednolitego statutu),
2. przejęcie przez nowoutworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” zarządzania wodami istotnymi dla potrzeb rolnictwa oraz zapobiegania powodziom, połączone z likwidacją Wojewódzkich Zarządów Melioracji i Urzędzeń Wodnych (samorządowych jednostek budżetowych),
3. przejęcie przez ministra rolnictwa zadań związanych z modernizacją terenów wiejskich i rolnictwa, połączone z odebraniem Ośrodków Doradztwa Rolniczego (przymusowe przekształcenie samorządowych osób prawnych w państwowe osoby prawne).

Najbardziej drastyczne przykłady ograniczenia samodzielności w wykonywaniu zadań publicznych:

1. uzależnienie przekształcania lub likwidacji szkół, uchwalania planów sieci przedszkoli i szkół, a także wydawania zezwoleń na prowadzenie prywatnych szkół publicznych, od obowiązkowej i pozytywnej opinii kuratora oświaty,
2. uzależnienie uchwalania regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków od opinii Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, wydawanej w drodze postanowienia.

Kontakt dla mediów

Paweł Lisiewicz

Dyrektor Komunikacji

Forum Obywatelskiego Rozwoju

pawel.lisiewicz@for.org.pl

tel. +48 22 628 85 11

kom. 609 717 102